

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Peilingen

Bethlehem, J.

Publication date

2009

Document Version

Final published version

Published in

STAtOR

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bethlehem, J. (2009). Peilingen. *STAtOR*, 10(1), 27-28. <http://www.vvs-or.nl/stator/Stator2009-1LR.pdf>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

PEILINGEN

JELKE BETHLEHEM

De Amerikaanse verkiezingen

De campagne voor de Amerikaanse verkiezingen werd door vele opiniepeilers op de voet gevolgd. Vrijwel dagelijks kwamen er nieuwe peilingen uit. Na eerdere debacles waren de Amerikaanse onderzoeksbureaus wel wat voorzichtiger geworden met hun prognoses. Toch ging nog steeds niet alles goed. Zo meldt de NOS op 8 november dat de Amerikaanse opiniepeilers in de aanloop van de presidentsverkiezingen een belangrijke groep hebben overgeslagen. Ze peilden alleen onder mensen met een vaste telefoon. Inmiddels heeft echter 20 procent van de Amerikaanse kiezers alleen een mobieltje. Zij stemden opvallend vaak

op Obama. Dat blijkt uit een nationaal verkiezingsonderzoek. Vooral dertigers met alleen gsm stemden vaak op Obama: 63 procent tegen 51 procent van de dertigers met een vaste telefoon. De peilers wisten niet dat inmiddels zoveel mensen geen vaste lijn meer hebben en dachten ook dat het voor het stemgedrag geen verschil maakte.

Toch wel een merkwaardig bericht. Kennelijk is een belangrijke groep met een ander stemgedrag overgeslagen. Maar de vraag die opkomt is dan: als dit het geval is, hoe komt het dan dat de opiniepeilers de uitslag zo goed konden voorspellen? Zo voorspelde CNN dat 52% op Obama zou stemmen en 44% op McCain. Uiteindelijk stemde 53% op Obama en 46% op McCain. Als het bericht cor-

rect is dan zou de voorspelling dus lager moeten zijn uitgevallen. De peilers misten immers de op Obama stemmende jongeren met een mobieltje. De conclusie lijkt voor de hand te liggen dat minstens nog iets mis moet zijn gegaan in de peilingen, maar dan met een tegengesteld effect. Helaas gaat het bericht van de NOS hier niet op in.

Over slecht onderzoek

Nebahat Albayrak moet de nieuwe burgemeester van Rotterdam worden. Dat was de verrassende uitkomst van het Rotterdamse burgemeesters-referendum, georganiseerd door *AD Rotterdams Dagblad* in september 2008. Ruim 12.500 inwoners van de Maasstad brachten hun stem uit. Tientallen verslaggevers van de krant en ruim honderd vrijwilligers waren woensdag 24 september de hele dag in touw om Rotterdammers te laten stemmen. De inwoners konden hun favoriet kiezen uit acht kandidaten, die in politieke kringen werden genoemd als kanshebber om Ivo Opstelten op te volgen als burgervader. De kandidaten in het referendum waren behalve de genoemde drie: Geert Dales, Steven van Eijck, Hans de Boer, Robin Linschoten en Lodewijk de Waal. *AD Rotterdams Dagblad* besloot het referendum te organiseren, nadat de gemeenteraad had besloten dat de verkiezing van de nieuwe burgemeester niet via een officieel referendum zou plaatsvinden.

Het *AD* suggereerde in zijn berichtgeving dat het om een referendum ging. Dat was het natuurlijk niet als niet elke inwoner van Rotterdam formeel een oproep had gehad om zijn stem uit te brengen. De kop van het artikel ('Rotterdammers willen Albayrak') suggereerde dat dit onderzoek representatief was. Ook de hoofdredacteur zei op de radio (NOS Journaal) dat het een representatief

onderzoek was omdat mensen uit alle wijken hadden meegedaan. Maar helaas was het geen representatief onderzoek. De opzet en uitvoering rammelen, methodologisch gezien, aan alle kanten.

Als we de berichten van de krant mogen geloven, zijn tientallen verslaggevers en honderd vrijwilligers de straat op gegaan om de mensen te laten stemmen. Dat betekent dat alleen mensen 'op straat' aan het onderzoek konden meedoen. Het is ook nog maar de vraag of niet-lezers van het *AD* voldoende op de hoogte waren van deze actie. Ook niet-Rotterdammers konden hun stem uitbrengen. En er was niets dat mensen weerhield om meerdere malen hun stem te brengen.

Dit onderzoek was een typisch voorbeeld van zelfselectie. De onderzoeker heeft dan geen enkele invloed op het selectiemechanisme van de steekproef. De steekproeftheorie leert dat je bij dit soort onderzoek een groot risico loopt een verkeerde conclusie te trekken.

Op filmbeelden van het *AD* blijkt dat de interviewers mee keken bij het invullen van de formulieren. Er is dus geen enkele sprake van privacy geweest. In dit soort situaties aarzelen mensen vaak om hun mening te geven. In plaats daarvan geven ze sociaalwenselijke antwoorden.

Samenvattend kan worden gesteld dat het geen representatief was. De kop 'Rotterdammers willen Albayrak' dekte de lading niet. En helaas namen vele andere media de conclusies zonder meer over zonder zich af te vragen of het nu wel of niet om een goed onderzoek ging.

JELKE BETHLEHEM is senior-methodoloog bij het Centraal Bureau voor de Statistiek in Den Haag en hoogleraar aan de de Faculteit der economische Wetenschappen en Econometrie van de Universiteit van Amsterdam. E-mail: <j.bethlehem@cbs.nl>.